

Rijksdienst Beeldende Kunst

Beleidsplan

1997 - 2000

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

december 1995

INHOUDSOPGAVE

	<u>Blz.</u>	
1	<u>BELEIDSPLAN</u>	3
1.1	<i>Behoud en beheer van Cultureel Erfgoed</i>	3
1.2	<i>Het profiel van de RBK</i>	5
1.3	<i>Doelgroepen</i>	5
1.4	<i>Formatieve sterkte</i>	5
2	<u>UITVOERINGSPLAN</u>	7
2.1	<i>Collectie</i>	7
2.1.1	Collectiebeheer	7
2.1.1.1	Registratie Deltaplan	7
2.1.1.2	Bruikleen	7
2.1.1.3	De vangnetfunctie van de RBK	8
2.1.2	Onderzoek en documentatie	8
2.1.3	Conservering en restauratie	8
2.1.3.1	Deltaplan	9
2.1.3.2	Onderzoek naar landelijk netwerk van restauratieateliers	9
2.2	<i>Advies en onderzoek</i>	10
2.2.1	Zorg Collectie Nederland	10
2.2.2	Collectiemobiliteit	11
2.2.3	Museale presentatie	11
2.3	<i>Informatie</i>	13
2.3.1	Documentatie	13
2.3.2	Voorlichting	13
2.4	<i>Inspectie</i>	15
2.4.1	Rijkscollecties	15
2.4.2	Wet tot behoud van cultuurbezit (Wbc)	15
2.4.3	Recuperatie	16
2.4.4	EG-verordening Export Cultuurgooderen	16
2.4.5	Beleidsondersteunende taken	17
2.5	<i>Bedrijfsvoering</i>	18
2.5.1	Directie en administratie	18
2.5.2	Gebouwen en terreinen	18
2.5.3	Bewaking en beveiliging	19
2.5.4	Automatisering	19
2.5.5	Bibliotheek	20

3	<u>APPARAATSKOSTEN</u>	<u>Blz.</u> 21
	3.1 <i>Organisatiekosten</i>	22
	3.1.1 Personeelskosten	22
	3.1.2 Overige personeelskosten	22
	3.1.3 Infrastructuur	22
	3.1.4 Materiële kosten bedrijfsvoering	23
	3.1.5 Automatisering	23
	3.1.6 Investerings en vervangingsuitgaven	23
	3.2 <i>Activiteitskosten</i>	24
	3.2.1 Collectie	24
	3.2.2 Advies en Onderzoek	24
	3.2.3 Informatie	24
	3.2.4 Inspectie	24
	3.3 <i>Baten</i>	25

De Rijksdienst Beeldende Kunst (RBK) behoort tot de rijksmuseale instellingen die volgens de wet "verzelfstandiging rijksmuseale diensten" (maart 1993) zal verzelfstandigen. In verband met een herpositionering van taken van de zogenaamde ondersteunende instellingen is deze verzelfstandiging vooruitgeschoven.

De RBK staat aan het begin van een besluitvormingstraject over een fusie met de Opleiding Restauratoren en het Centraal Laboratorium. De haalbaarheid van de vorming van een Nederlands Instituut voor Cultuurbehoud is in dit verband onderzocht. Ten behoeve van het nieuwe instituut zal een nieuwe missie worden vastgelegd in een ondernemingsplan waarin gedeeltelijk dezelfde functies en gedeeltelijk nieuwe functies zullen worden uitgevoerd. De consequenties die deze eventuele fusie heeft voor de planperiode 1997-2000 zijn nog niet geheel te overzien. Tot de fusie is afgewikkeld is de RBK een rijksdienst onder verantwoordelijkheid van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Het navolgende beleids- en uitvoeringsplan kan noodgedwongen maar zeer ten dele met deze fusie rekening houden.

1 Beleidsplan

1.1. Behoud en beheer van Cultureel Erfgoed

De Rijksdienst Beeldende Kunst (RBK) vervult een taak op het terrein van het roerend cultureel erfgoed door kennis te verzamelen en kennis uit te dragen met betrekking tot het behoud en beheer van de Collectie Nederland. Indachtig het ministerieel beleid op hoofdlijnen, en in goede samenwerking met collega-instellingen, stelt de RBK zich ten doel een substantiële bijdrage te leveren aan de kwaliteit van de museale kernfuncties. Waar het de zorg voor de Collectie Nederland betreft neemt de RBK ook zijn verantwoordelijkheid ten opzichte van het zich niet in musea bevindend openbaar roerend cultureel erfgoed.

De infrastructuur op het gebied van het roerend cultureel erfgoed in ons land is de laatste jaren zich grondig aan het wijzigen. De belangrijkste actoren, overheden, musea, ondersteunende instellingen, advieslichamen, belangenbehartigingsorganisaties, bijna iedereen definieert zijn rol opnieuw. De rijksoverheid probeert zich te bepalen tot dat wat werkelijk belangrijk is: de zorg voor het cultureel erfgoed en het museumwezen op de lange termijn. Men trekt zich terug uit het daadwerkelijk runnen van instellingen, uit het beoordelen en verstrekken van duizend en één incidentele subsidies. De Rijkscommissie voor de musea trekt zich eveneens terug uit het incidentele en richt zich, als evenknie van de rijksoverheid, op advisering over de fundamenteën van ons cultuurbeleid. Nieuwe fondsen nemen de incidentele subsidiëring voor hun rekening maar vinden daarbij ook nieuwe wegen. Doordat ze dichter op het veld zitten zien ze eerder waaraan behoefte is. De Nederlandse Museum Vereniging (NMV) ontwikkelt zich dynamisch van een amorf "van alles wat" naar een institutionele belangenbehartiger. Met de nieuwe Vereniging van Rijksgesubsidieerde Musea is er een heuse werkgeversvereniging bijgekomen. Veel van de wat grotere Nederlandse Musea zijn onmiskenbaar geprofessionaliseerd, of hebben de eerste, onomkeerbare, stappen in deze richting gezet. De kleinere, vaak op vrijwilligersbasis geleide, musea worden door een landelijk netwerk van provinciale museumconsulenten ondersteund.

Het is duidelijk, dat waar het hele veld in beroering is ook de Rijksdienst Beeldende Kunst meebeweegt.

Als ondersteunende instelling voor wat sinds enkele jaren de Collectie Nederland heet, heeft de RBK zich sinds zijn laatste reorganisatie in 1993 welbewust gericht op het vergaren en ter beschikking stellen van deskundigheid dienstig voor het behouden, beheren en toegankelijk maken van het gezamenlijke roerend cultureel erfgoed.

De in de huidige RBK verzamelde functies van beheren, adviseren/stimuleren en inspecteren vertegenwoordigen alle een bepaalde blikrichting op hetzelfde: professioneel cultuurbeheer. Het zij onmiddellijk toegegeven: cultuurbeheer kan nog oneindig veel beter, bij de meeste Nederlandse musea, bij niet-museale beheerders en ook bij de RBK

zelf. De meest basale kengetallen, nodig voor een professioneel collectiemanagement ontbreken nog veelal. Vaak zijn ze reeds bij enkele voorlopige instellingen aanwezig, maar dan ontbreekt de doorberekening naar het grote geheel, die van een toevallige vondst een ervaringsgegeven voor alle musea zou kunnen maken.

Juist door het leren van elkaars ervaringen kan men een meerwaarde bereiken die voor de onderscheiden onderdelen, hoe deskundig ook, niet haalbaar zou zijn. Dit geldt voor de huidige drie lijnafdelingen van de RBK maar het geldt evenzeer voor een RBK-stafafdeling Documentatie en Voorlichting. Het geldt ook voor de individuele Nederlandse museale bedrijven.

Voor een ondersteunende instelling van dat veld in beweging ligt er in de komende planperiode een baaiert van nuttige taken in het verschiet.

Het probleem is voornamelijk om een zinvolle begrenzing in het takenpakket aan te brengen zodat een helder beeld van de RBK-dienstverlening bij de doelgroep leeft. Een voorbeeld moge dit verduidelijken. Door de vele bezoeken die het afgelopen jaar RBK-medewerkers uit verschillende afdelingen aan individuele musea brachten, bleek allereerst hoeveel instellingen met ver- of nieuwbouw bezig waren maar bleek vooral hoezeer men informatieuitwisseling daarover op prijs zou stellen. De eerste bijeenkomst van tien instellingen had zo'n effect dat een maand later al een tweede groep van tien bij elkaar kwam. Hoe succesvol ook verlopen, de RBK vindt achteraf dat dergelijke onderwerpen meer op de weg van anderen liggen, in dit geval de NMV.

Het veld heeft de stimulansen die het Deltaplan voor het Cultuurbehoud heeft gegeven, goed opgepakt. Toch is het zo dat nog heel veel rationaliteit in het collectiebeheer ingebracht moet worden om een staat van professionaliteit te bereiken waarop men kan spreken van collectiemanagement. De eerste jaren, in ieder geval deze gehele planperiode, zal dit collectiemanagement de eerste prioriteit van de RBK hebben.

Een tweede prioriteit vloeit voort uit de natuurlijke positionering van de RBK als het Collectie-Nederland-Instituut. Het is een moeilijke opgave om een begrip als Collectie Nederland een juiste theoretische basis te geven. Is het al doenlijk om tot een begripsbepaling te komen dan wordt het door velen als onwenselijk gezien om daar theoretische of nog erger praktische conclusies aan te verbinden. Toch is er bij veel museumdirecties een groeiende bereidheid om allerlei initiatieven te ondersteunen die die collectie-Nederland kant opgaan. De bereidheid is nog nooit zo groot geweest om aan het begrip collectiemobiliteit vanuit de "eigen" collecties ook inhoud te geven. Maar ook betere dienstverlening aan het publiek door gezamenlijk over aanwinsten- of zelfs bestandscatalogi na te denken is langzamerhand bespreekbaar geworden. De RBK denkt dat er in de komende planperiode wellicht gesmeed kan worden, nu het ijzer heter en heter wordt. Zo'n kans mag men niet laten liggen. Dat ook de RBK-collectie daarbij waar mogelijk aangewend zal worden behoeft geen betoog.

Een laatste prioriteit voor de komende planperiode komt voort uit de synergie die door het samenwerken van de verschillende deskundigen binnen de RBK-organisatie ontstaat. In het verleden heeft de RBK grote ervaring opgedaan in wat beschreven kan worden als bepaling van (relatieve) culturele waarde. Hoe kunnen een 17-de eeuwse Groenlandse kajak, een opgezet dier, een 18-de eeuwse Hollandse marquetteriekast en een foto van Man Ray zinvol met elkaar vergeleken worden om binnen één systematiek van cultuurbeheer te kunnen figureren? Theorievorming over een onderwerp als dit heeft destijds zeer geholpen bij discussies over de Wet tot behoud van cultuurbezit, het Koninklijk Besluit ter regeling van het collectiebeheer van de RBK, de criteria ten behoeve van het Deltaplan en het Inspectiereglement voor de voormalige Rijksmusea. Het ligt in het voornemen om deze kennis en kunde, die de RBK als een van zijn meest wezenlijke beschouwt te behoeden en verder te ontwikkelen en verfijnen.

Deze drie prioriteiten gelden voor de Dienst in zijn geheel. Beleidsprioriteiten die bij een afdeling liggen worden aldaar genoemd.

1.2 Het profiel van de RBK

De RBK is een dienstverlenend instituut. De RBK heeft in de loop der jaren, dankzij de uitoefening van uiteenlopende taken, een brede ervaring opgebouwd met betrekking tot alle aspecten van behoud en beheer. De RBK beheert de Rijkscollectie van circa 150.000 kunst- en cultuurhistorische voorwerpen. De overige voorwerpen uit de Rijkscollectie zijn ingeschreven in de inventarisbestanden van (verzelfstandigde) rijksmuseale instellingen. De RBK adviseert over collectiemobiliteit en behoudsvraagstukken en bemiddelt bij presentaties. De RBK inspecteert voorts het beheer van de collecties van het Rijk die aan de voormalige Rijksmusea in beheer zijn gegeven en de kunstvoorwerpen die vallen onder de Wet tot behoud van cultuurbezit. De RBK verstrekt voorts exportvergunningen en houdt toezicht op de naleving van EG-regelgeving met betrekking tot cultuurgoederen en is belast met uitvoering van de recuperatie (het opsporen van tijdens de Tweede Wereldoorlog verdwenen cultuurgoederen). Ook organiseert de RBK symposia en workshops en publiceert over specifieke onderwerpen, waarvoor bij de doelgroep een gemeenschappelijke informatiebehoefte bestaat. Ten behoeve van het op peil houden, vermeerderen en overdragen van kennis zal de onderzoeks- en documentatiefunctie van de RBK in de planperiode verder worden uitgebouwd. Ter ondersteuning van deze functie zal de automatisering verder worden uitgebouwd.

1.3 Doelgroepen:

De RBK richt zich op de navolgende doelgroepen:

- alle musea die voldoen aan de normen voor professioneel beheer en behoud in Nederland; deze bestrijken het gehele gebied van het cultureel erfgoed, van natuurlijke historie tot moderne kunst en van cultuurgeschiedenis tot volkenkunde;
- ministeries: advisering over cultuurbeleid, uitvoering van wettelijke regelingen, bruiklening, advisering en bemiddeling bij presentaties in binnen- en buitenland;
- belangenorganisaties en/of koepels (bijv. NMV, VRM, LCM);
- subsidieverstrekende instellingen (Mondriaan Stichting);
- (particuliere) eigenaren van objecten die op de Wet Behoud Cultuurbezit-lijst geplaatst zijn;
- niet-museale collectiebeheerders;
- opsporingsinstanties: douane, Centrale Recherche Informatiedienst (CRI) en politie;
- kunsthandel en veilingwezen;
- universiteiten, onderzoeksscholen en academies.

In de komende periode zal de samenwerking tussen, en de onderlinge taakafbakening met, belangenorganisaties en collega-instituten de volle aandacht krijgen. Met de Nederlandse Museum Vereniging (NMV), de Mondriaan Stichting, de Vereniging van Restauratoren (VERES) en andere instellingen worden werkafspraken gemaakt. Met het Centraal Laboratorium en de Opleiding Restauratoren worden besprekingen gevoerd over het samengaan van functies.

1.4 Formatieve sterkte

De RBK heeft in december 1995 een vaste bezetting van 50,4 fte's (fulltime equivalenten). Daarnaast bestaat het personeelsbestand uit medewerkers op contractbasis en op detachingsbasis. De primaire activiteiten (Collectiebeheer, Advies en Onderzoek, Informatie en Inspectie) worden uitgevoerd door 34,8 fte's (70%); de secundaire activiteiten (directie, financiële en personele administratie, secretariaat en bibliotheek) door 15,6 fte's (30%).

Het aantal medewerkers op contractbasis (in veel gevallen voor meerdere jaren) is relatief groot. Circa 6 fte's worden opgevuld door registrators in het kader van het Deltaplan op detachingsbasis ten behoeve van de afdeling Collectiebeheer en

ongeveer 4,5 fte's bestaan uit medewerkers die op basis van de Wet Sociale Werkvoorziening in diverse functies werkzaam zijn bij de RBK. Bovendien zijn er twee stagiaires en één gewetensbezwaarde, samen ongeveer 2,5 fte's, verbonden aan de RBK.

	Formatieve sterkte	Tijdelijk/ detachering/ stagiaires	Totaal
Bedrijfsvoering:			
Directie:	2,6		2,6
Administratie:	10,0	1,5	12,0
Secretariaat:	2,0	2,6	3,6
Bibliotheek:	0,5		0,5
Collectiebeheer:	18,0	10,3	28,3
Advies en Onderzoek:	2,0		2,0
Informatie:	4,2	0,5	4,7
Inspectie:	4,4	0,4	4,8
Totaal:	50,4	13,3	63,7

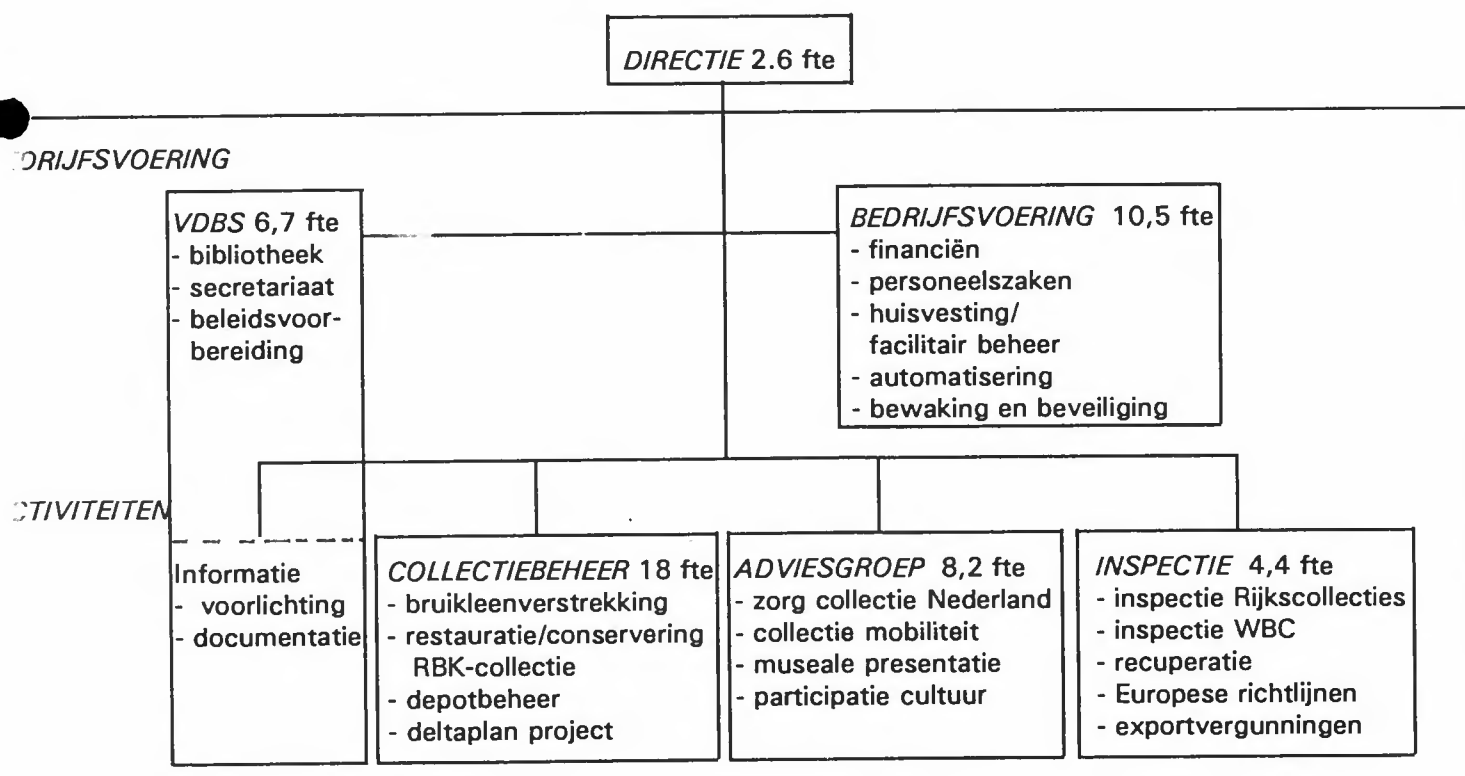
De ondersteunende functies zijn ondergebracht in twee stafafdelingen: de afdeling Bedrijfsvoering met de taken Financiën, Personeelszaken, Facilitair beheer/huisvesting, Beveiliging en Automatisering. De afdeling VDDBS met de taken: bibliotheek, secretariaat en de lijnfuncties voorlichting en documentatie.

De lijnafdelingen zijn Collectiebeheer, Adviesgroep en Inspectie.

In hoofdstuk 2 wordt uitvoerig ingegaan op de taken en de functies van de lijnafdelingen.

In onderstaand schema zijn de staf- en lijnafdelingen met de formatieve personele bezetting weergegeven.

ORGANISATIESCHEMA RBK



2 UITVOERINGSPLAN

2.1. COLLECTIE

2.1.1 Collectiebeheer

De RBK is verantwoordelijk voor het beheer en behoud van een deel van de rijkscollectie. De RBK-collectie heeft een omvang van circa 150.000 museale voorwerpen van zeer uiteenlopende aard. De RBK-collectie neemt door intensivering van de bruikleenverstrekking enigszins in omvang af. Door het inschrijven van schenkingen en legaten zal de omvang van de collectie echter redelijk stabiel blijven. De RBK-collectie vervult een ondersteunende en aanvullende functie ten behoeve van de presentatie van de Collectie Nederland. Zij is dus niet, zoals bij de Nederlandse musea met een publieksfunctie, een "doel op zich".

2.1.1.1 Registratie Deltaplan

De RBK stelt zich tijdens deze planperiode op het terrein van het beheer ten doel om een complete en geïntegreerde infrastructuur voor de RBK-collectie te realiseren. Dit betekent dat een aantal bestaande (deels reeds geautomatiseerde) informatiesystemen wordt uitgebreid, geïntegreerd en gemoderniseerd. In een vernieuwd Collectie Informatie Systeem worden de volgende databestanden relationeel ondergebracht: volledige objectendataset, bruikleen-contractadministratie, (depot) standplaatsregistratie, collectiedocumentatie, digitale beeldopslag, restauratiedossiers, en gegevens passieve conservering. In het kader van het automatiseringsplan van de RBK worden de aanpassingen en uitbreidingen in afzonderlijke deelprojectplannen uitgewerkt en geïmplementeerd. Extra investeringen in de aanschaf van apparatuur voor beeldopslag en bijbehorende software zijn voorzien in de ramingen.

De registratieprojecten in het kader van het Deltaplan lopen volgens de planning af per 1 januari 1997. De registratie-gegevens van alle voorwerpen in de RBK-collectie zijn dan aangevuld, verbeterd en geactualiseerd. De achterstanden in de registratie in beeld worden volgens plan in 1997 afgerond. De standplaatsen van alle voorwerpen in depot worden in 1996 en van de voorwerpen in langdurig bruikleen vóór het einde van de planperiode ingevoerd en door middel van steekproeven gecontroleerd. De eindcontrole op de standplaatsgegevens van de voorwerpen buitenshuis wordt in de tweede helft van de planperiode (1998-2000) verricht. Hiervoor zijn in de meerjarenbegroting middelen opgenomen. De uitwerking van dit project, in een plan voor de periode 1998-2000, zal in 1997 worden gepresenteerd.

2.1.1.2 Bruikleen

Voorwerpen uit de RBK-collectie worden als tijdelijk of langdurig bruikleen beschikbaar gesteld ten behoeve van presentatiedoelinden. De belangrijkste doelgroep omvat de professionele kunst- en cultuurhistorische musea in Nederland; daarnaast behoren bepaalde categorieën Nederlandse hoogwaardigheidsbekleders en niet-museale, professionele collectiebeheerders tot de doelgroep. De bruikleenverstrekking aan de museale doelgroep is er op gericht de profilering van de Collectie Nederland en het eigen gezicht van de afzonderlijke instellingen te versterken. Dit past in het streven van de minister om meer afzonderlijke museale functies te onderscheiden, te stimuleren en subsidiëren.

In het verlengde van de beleidsvoornemens in de notitie "Pantser of Ruggegraat", wordt in de planperiode een aantal projecten gestart. Zo worden de mogelijkheden onderzocht

van bruikleenverstrekking aan museale instellingen in het buitenland. In 1996 wordt hiervoor een kleinschalig proefproject gestart. Bovendien wordt bruikleenverstrekking aan niet-museale, professionele collectiebeheerders ontwikkeld. Hiertoe wordt in 1996 een aantal kleinschalige proefprojecten gestart. De bruikleenverstrekking aan hoogwaardigheidsbekleders is al een bestaande activiteit van de RBK, die in de planperiode wordt uitgebreid. In de toonzalen van de RBK worden de hoogwaardigheidsbekleders (bijvoorbeeld: de bewindslieden, de leden van Hoge College's van Staat, ambassadeurs en topambtenaren) in de gelegenheid gesteld ten behoeve van bruikleen werken te bezichtigen.

Met deze activiteiten levert de RBK een bijdrage aan het uitdragen van de Nederlandse culturele erfgoed in binnen- en buitenland.

In 1997 en volgende jaren worden de circa 9.000 voorwerpen van museale waarde die momenteel nog in bruikleen zijn bij niet-professionele collectiebeheerders, teruggevraagd. Daarna kunnen alle vermissingen in kaart gebracht worden, en kan een volledig beeld worden verkregen van de huidige collectie-omvang.

De RBK spant zich in om gedurende de planperiode jaarlijks gemiddeld 700 voorwerpen tijdelijk en 1000 voorwerpen langdurig uit.

2.1.1.3 De vangnetfunctie van de RBK

De RBK-collectie wordt ingezet bij het stimuleren van de gewenste mobiliteit van de Collectie Nederland. De RBK geeft daarmee uitwerking aan het overheidsbeleid gericht op het zoveel mogelijk voor het publiek toegankelijk maken van het cultureel erfgoed. Het beheer van de Collectie Nederland vereist een continu proces van herijking en selectie van collectieonderdelen. Het RBK-depot kan hierbij als een dynamisch transitostation gaan werken, waar delen van de Collectie Nederland tijdelijk verblijven alvorens elders binnen het landelijke netwerk van collecties herplaatsing wordt gerealiseerd.

In dit proces van collectiemobiliteit vervult de RBK een vangnetfunctie: collectieonderdelen die elders voor afstoting in aanmerking komen of verloren dreigen te gaan voor de Collectie Nederland, kunnen bij de RBK worden ingeschreven als deze een museale waarde hebben (of die in de toekomst weer krijgen). De RBK legt zich erop toe deze vangnetfunctie in de planperiode verder te ontwikkelen.

2.1.2 Onderzoek en documentatie

Door de aanzienlijke verbetering van de registratiegegevens is het inzicht in de aard, diversiteit en de rijkdom van de RBK-collectie aanzienlijk toegenomen. De nieuwe gegevens worden gepubliceerd in eenvoudige bestandscatalogi. In de komende jaren zal de wetenschappelijke bewerking een meer prominente plaats in de activiteiten rondom de collectie innemen. Niet alleen RBK-medewerkers, maar ook onderzoekers van andere (wetenschappelijke) instellingen zullen worden gestimuleerd om (thema's binnen) de RBK-collectie tot onderwerp van wetenschapsbeoefening te kiezen.

Nader (wetenschappelijk) onderzoek is met het oog op het beheer van enkele deelcollecties met onduidelijke herkomst zelfs op korte termijn gewenst en noodzakelijk.

De contacten met wetenschappelijke instellingen en universiteiten worden versterkt. Het verbeteren van de toegankelijkheid van de object- en collectiegebonden documentatie heeft in de planperiode een prioriteit.

2.1.3 Conservering en restauratie

Het niet in bruikleen verstrekte deel van de RBK-collectie bevindt zich in het depot in

het Rijksbedrijvencentrum (RBC) te Rijswijk, dat volgens de meest recente inzichten en normen op het gebied van passieve conservering is ingericht.

In het RBC is tevens een modern restauratie-atelier ingericht. De restauratoren van de RBK zijn belast met de actieve conservering en met het (laten) restaureren van voorwerpen ten behoeve van concrete bruikleenaanvragen.

2.1.3.1 Deltaplan

In de planperiode worden met inzet van Deltaplanmiddelen grootschalige conserveringsprojecten uitgevoerd binnen de verschillende deelcollecties. De actieve conservering in het kader van het Deltaplan heeft vanwege de nieuwbouw van en - aansluitend - de verhuizing van de collectie naar het depotgebouw in Rijswijk in vanaf april 1994 tot eind 1995 vrijwel geheel stilgelegen. Alleen het deelproject actieve conservering werken op papier heeft normaal voortgang gehad.

Eind 1995 en begin 1996 starten conserveringsprojecten in de deelcollecties: Textiel, Keramiek, Meubelkunst, Schilderijlijsten en Oude Schilderkunst. Het deelproject Werken op papier wordt in 1996 voortgezet. Voor de deelcollectie Moderne Kunst wordt een conserveringsplan opgesteld, dat in 1996 in uitvoering wordt genomen. Gezien de omvang van de deelcollecties Meubelkunst en Moderne Kunst zal het volledig wegwerken van conserveringsachterstanden pas in de volgende planperiode gerealiseerd kunnen worden.

De beperkte restauratiecapaciteit maakt het noodzakelijk prioriteiten te stellen; de culturele waarde en de potentiële inzetbaarheid ten behoeve van bruikleenverstrekking zijn belangrijke uitgangspunten.

De kosten voor restauraties worden doorberekend aan de bruikleennemer, hoewel in bijzondere gevallen eigen RBK-middelen ingezet kunnen worden. Als uitgangspunt voor deze beslissing wordt de samenhang tussen het cultuurhistorische en het materiële belang van het voorwerp aangehouden. Eenvoudige behandelingen (bijwerken van een retouche, schoonmaken van een meubel, etc.) voor het presentabel maken van een voorwerp blijven in de regel voor rekening van de RBK.

2.1.3.2 Onderzoek naar landelijk netwerk van restauratieateliers

De taken en de functie van de restauratoren binnen de RBK worden nader uitgewerkt. De RBK zal in overleg met het Centraal Laboratorium en de Opleiding Restauratoren het initiatief nemen om de mogelijkheden te bestuderen voor het opzetten van een landelijk netwerk van restauratie-ateliers. Doelstelling is te komen tot een netwerk van hoogwaardige, gespecialiseerde ateliers in verschillende disciplines (centres of excellence), waar onderzoek wordt verricht naar conserverings- en restauratievraagstukken op het gebied van het roerend cultureel erfgoed. De randvoorwaarden voor het succes van deze aanpak worden eveneens in dit onderzoek betrokken..

2.2 ADVIES EN ONDERZOEK

De RBK verstrekt adviezen gericht op alle inhoudelijke aspecten van het museale werk. De adviesactiviteiten hebben vooral betrekking op de zorg voor de Collectie Nederland, collectiemobiliteit, de museale presentatie en op de bevordering van de toegankelijkheid van het roerend cultureel erfgoed. Bij het ter beschikking stellen van kennis en kunde speelt de RBK in op de nationale en internationale ontwikkelingen op deze terreinen.

De RBK bouwt ten behoeve van haar adviesfunctie aan een uitgebreid netwerk van contacten in het museale veld en bij overheden en instellingen die daarmee nauw verbonden zijn. Na een gerichte acquisitie in voorgaande jaren ligt het accent nu op dienstverlening, uiteraard binnen de hoofdlijnen van het Cultuurbeleid.

De adviezen van de RBK zijn in de eerste plaats gericht op het professionele museale veld, vervolgens op het ruimere terrein dat de Collectie Nederland omvat. De vragen van musea leiden tot advisering op maat. Indien zich gemeenschappelijke vraagstukken blijken voor te doen, levert de RBK een bredere advisering in de vorm van symposia of publikaties.

Als de adviesaanvragen van musea minder passen binnen de gestelde prioriteiten, zal de RBK aan haar klanten kosten voor de dienstverlening in rekening brengen.

2.2.1 Zorg Collectie Nederland

De RBK heeft zich in de loop der jaren ontwikkeld tot een centrum van kennis met betrekking tot de samenstelling van de Collectie Nederland.

Als enige instelling in het werkveld van het roerend culturele erfgoed overziet de RBK de Collectie Nederland in haar rijke verscheidenheid, in al haar sterke en zwakke kanten. De RBK zet zich voortdurend in om de sterke kanten uit te buiten en de zwakke te helpen elimineren. De RBK werkt daarbij in voorkomend geval samen met zijn collega de RDMZ, zoals in het verleden ten aanzien van glas in lood en beeldhouwkunst. Als infrastructurele instelling overziet de RBK tevens de kansen die het cultuurbeleid biedt aan de beheerders van het cultureel erfgoed en de bedreigingen die zich in de omgeving daarvan voordoen.

De RBK heeft de taak afwegingen te maken met betrekking tot de culturele waardebeoordeling van collecties en individuele objecten. De RBK adviseert de Staatssecretaris van Cultuur en Wetenschappen over de samenstelling van de lijst behorende bij de Wet tot behoud van cultuurbezit. Op deze lijst staan de voor Nederland belangrijke collecties en voorwerpen van bijzondere culturele waarde, die particulier eigendom zijn.

De waardebeoordeling van collecties heeft door de ontwikkeling van criteria voor de besluitvorming in het Deltaplan een sterke stimulans gekregen. De wetenschappelijke fundering van deze criteria en wetenschappelijk onderzoek naar de samenstelling en de geschiedenis van de Collectie Nederland, wordt verder uitgewerkt in deelprojecten. Daartoe zal samenwerking met het Centraal Laboratorium, universiteiten en onderzoeksscholen (Huizinga-Instituut, Onderzoeksschool Kunstgeschiedenis) worden geënta-meerd.

In het overheidsbeleid voor de komende jaren is als gevolg van beperkte middelen het vraagstuk van behoud en beheer van culturele objecten centraal komen te staan.

De RBK vervult bij de zorg voor de Collectie Nederland een schakel-functie tussen het departement (DCE), de Mondriaan Stichting en individuele musea en eigenaren vanwege de advisering over de toekenning van de behoudsubsidies in het kader van het Deltaplan. Per jaar vinden circa 80 adviseringen en controles in dit verband plaats. Ook in deze planperiode zal de RBK met zijn adviezen op dit terrein een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan de bevordering van de kwaliteit van de Collectie Nederland.

De ervaringen met het toepassen van selectiecriteria en de know-how op het terrein van cultuurhistorische waardebeoordelingen, gecombineerd met verder onderzoek, leiden

tot kennisvermeerdering op het in de uitgangspuntennota genoemde terrein: de toekomst van het verleden.

De voorgenomen fusie met het CL en de OR zal in de planperiode voorts leiden tot een verdieping en verrijking van de kennis op dit terrein. De inbreng van de RBK bestaat daarbij enerzijds uit de culturele waardebeoordeling, anderzijds uit een gedegen kennis van en ervaring met collectiemanagement.

2.2.2 Collectiemobiliteit

Een van de belangrijkste opdrachten die de RBK van de minister van OCenW heeft meegekregen, is te bevorderen dat de Nederlandse museale collecties mobieler worden: met name de depotstukken zouden makkelijker een bestemming elders moeten vinden. De RBK adviseert bovendien musea met het beslissen welke (groepen) objecten uit hun collecties eventueel kunnen worden afgestoten. Kunstvoorwerpen die bij de ene collectie niet aansluiten en dus voor de instelling niet van grote betekenis zijn, kunnen in een andere collectie juist zeer belangrijk zijn.

Dankzij het overzicht dat de RBK heeft van de Collectie Nederland, is de Dienst in staat, ter ondersteuning van het ministeriële beleid, de collectiemobiliteit van het roerend cultureel erfgoed, te bevorderen, daar waar dat wenselijk en mogelijk is.

De eigen collectie van de RBK is een belangrijke instrument bij de bevordering van nationale collectiemobiliteit op het gebied van de beeldende kunst, de kunstnijverheid en de cultuurgeschiedenis. Om de binnen de RBK aanwezige kennis van de Collectie Nederland en van de eigen collectie optimaal in te zetten, zullen de verschillende afdelingen participeren binnen één projectorganisatie ten behoeve van de collectiemobiliteit.

De advisering over de mobiliteit van de Collectie Nederland wordt uitgebreid. Een onderzoeksproject wordt uitgevoerd naar de mogelijkheden om via informatie-uitwisseling tussen collectie databestanden van musea collectiemobiliteit te bevorderen. Een geautomatiseerd bestand van deelcollecties die in aanmerking komen voor mobilisatie zal worden opgezet in samenwerking met derden. De RBK fungeert daarbij als informatieplatform en als bemiddelaar bij concrete transacties. Voor de realisering van dit produkt zal onder andere gebruik worden gemaakt van de automatiserings-expertise bij het RKD. Met de Nederlandse Museumvereniging zal op dit punt ook nauw worden samengewerkt evenals met de provinciale museumconsulenten.

2.2.3 Museale presentatie

De RBK adviseert ministeries (OCenW en BuiZa) en individuele musea bij de presentatie van museale collecties en de versterking van de maatschappelijke oriëntatie van museale presentaties. Zo bemiddelt de RBK incidenteel bij de overname van tentoonstellingen, worden suggesties tot verbetering van museale presentaties gegeven en worden buitenlandse tentoonstellingsmakers en museum professionals wegwijs gemaakt in de Nederlandse museale wereld. De RBK zal deze taak op verzoek van de instellingen blijven uitoefenen. De RBK zal waar mogelijk intermuseumse samenwerkingsverbanden stimuleren en ondersteunen, zoals in het verleden enkele keren succesvol geschied is.

De hoofdtaak van de musea is niet het verzamelen, maar de door de instellingen verzamelde objecten en de kennis daarover te bundelen en te presenteren aan een algemeen publiek. De samenstelling en de wensen van dit publiek zijn voortdurend aan verandering onderhevig, door demografische, sociologische en andere processen. De RBK stimuleert de gedachtengang om vanuit museaal perspectief in te spelen op de toenemende interculturaliteit van de samenleving, onder andere door de organisatie van studiedagen, werkgroepen en advisering op maat. De historische musea, die van

oudsher de stedelijke en nationale identiteit representeren, vormen in de planperiode de doelgroep bij een RBK-project dat beoogt deze musea te ondersteunen bij hun antwoord op steeds veranderende vragen uit de samenleving.

2.3 INFORMATIE

De RBK verstrekt op eigen initiatief of desgevraagd informatie aan het museale veld. Het betreft hier informatieverstrekking op basis van bestaande documenten of informatie-bestanden. De documentatie- en informatietaak is tweeledig. In de eerste plaats levert de RBK gegevens over objecten en de daarbij behorende documenten die zijn opgeslagen in het Collectie Informatiesysteem (zie onder punt 2.2). In de tweede plaats publiceert de RBK algemener, op de sector betrokken, voorlichting en documentatie. Tevens wordt actief documentatie verzameld met relevante informatie over cultuurbeleid, met het oog op kennisvermeerdering en expertise ter ondersteuning van de primaire functies van het gehele instituut. De hier bedoelde informatiefunctie van de RBK wordt in de planperiode verder uitgebouwd. Als de fusie met CL en OR gerealiseerd is, wordt een landelijk informatiepunt voor alle vraagstukken van beheer en behoud nog belangrijker.

2.3.1 Documentaire informatie

Relevante informatie over het roerend cultureel erfgoed en over de wijze waarop de nederlandse musea daarmee omgaan is moeizaam voor handen, het heilzame werk van bijvoorbeeld de Boekmanstichting daargelaten. Ook de RBK zelf heeft daar de afgelopen jaren maar weinig aan gedaan. Toch is geaggregeerde documentatie over het roerend cultureel erfgoed zelf (een gebied waarin het RKD zich beweegt), over de materiële toestand of de mate van uitwisselbaarheid ervan, over allerlei vragen het nederlandse museumbedrijf betreffend (van verzekering en veiligheid tot gedetailleerd publieksonderzoek) een steeds belangrijker wordend gegeven, wil de museumwereld zich in dezelfde mate blijven professionaliseren, als zijn omgeving.

De RBK documenteert informatie op de relevante beleidsterreinen met het oog op kennisvermeerdering en expertise-versterking. Als voorbeeld hiervan geldt dat in 1996 op te zetten documentatie over alle sinds 1946 verstrekte adviezen op het gebied van conservering en restauratie. Dit zal inzicht opleveren in de mate van belangstelling waarin de verschillende onderdelen van de Collectie Nederland zich mogen verheugen.

De documentatie-functie wordt verder ontwikkeld in de richting van een landelijk informatiepunt waarin informatie en documentatie wordt verstrekt over bijvoorbeeld wettelijke regelingen (ten aanzien van schenkingen en legaten) of richtlijnen (bijvoorbeeld 'factsheets', ontwikkeld door ICOM-Cidoc). Gewerkt wordt aan een geïntegreerd systeem van documentaire informatie-voorziening, opvraagbaar via het netwerk. Ook de bibliotheek-functie (zie 1.5) zal op dit systeem worden aangesloten. Een studie naar de mogelijkheden en de haalbaarheid van een netwerk leidt tot meer gedetailleerde voorstellen voor documentaire informatievoorziening. Deze studie wordt in de tweede helft van 1997 uitgevoerd. Hierbij wordt met het oog op de versterking van de primaire producten specifiek gedacht aan de aansluiting op Internet zodat databases (als bijvoorbeeld van belangrijke binnen- en buitenlandse documentatiecentra, musea en bibliotheek) aan de gebruiker kunnen worden aangeboden.

2.3.2 Voorlichting

De voorlichtingsfunctie heeft een interne en externe component. De eerste is ter ondersteuning van de eigen taakuitvoering, de tweede ten behoeve van de doelgroepen van de RBK (zie onder 1.2). De externe voorlichtingsfunctie zal worden geïntensiveerd, naarmate de RBK in samenwerking met het Centraal Laboratorium en de Opleiding Restauratoren het profiel van kennis- en kunde instituut verder zal uitbouwen op de taken beheer en behoud van het cultureel erfgoed.

Voorlichting wordt gegeven over alle functies die door de RBK worden uitgeoefend,

door middel van persberichten of op vragen die de RBK telefonisch of schriftelijk bereiken. Publikatie van het jaarverslag (oplage 1000) en het actualiseren van de bedrijfsbrochure worden eveneens gerekend tot de voorlichtingsactiviteiten. Een communicatieplan waarin alle activiteiten met betrekking tot voorlichting, PR en marketing worden vastgelegd, is opgesteld, maar dient met oog op de fusie te worden bijgesteld.

Voorts publiceert de RBK een aantal informatiebulletins ((Buitengaats: oplage 1000, 4 x per jaar, Museumberichten: oplage 3500, 12 maal per jaar). Tezamen met Centraal Laboratorium en Opleiding Restauratoren zal een besluit worden genomen over de mate van participatie in het Restauratorenregister.

2.4 INSPECTIE

De inspectie kan terugkijken op een ervaring vanaf 1993. In deze periode is een belangrijke expertise opgebouwd met betrekking tot inspectieprocedures. De inspectietaken strekken zich uit over een grote diversiteit binnen de rijkscollectie. Behalve kunstverzamelingen, betreft het ook cultuurhistorische, wetenschapstechnische, volkenkundige en natuurhistorische verzamelingen. De problematiek ten aanzien van behoud en beheer in de verschillende collecties is zeer divers. Het kennis- en ervaringsniveau van de medewerkers is zodanig ontwikkeld en geperfectioneerd, dat alle inspectietaken volwaardig kunnen worden uitgevoerd.

2.4.1. Rijkscollecties

De inspectiefunctie van de RBK, is sinds 1994 in belangrijke mate uitgebreid met het wettelijk opgedragen toezicht op het behoud en beheer van de rijkscollectie-onderdelen die zich bevinden in de verzelfstandigde rijksmuseuminstellingen. Dit toezicht is geregeld in de beheersovereenkomsten tussen de Staat en de museumstichtingen. De RBK-inspectie controleert primair de naleving door de museumstichtingen van de beheersovereenkomsten met de Staat. Op basis van steekproeven wordt ieder jaar bij elke instelling een wisselend aantal deelcollecties onder de loep genomen. Eventuele achterstanden en knelpunten in het behoud en beheer van de rijkscollecties worden gesignaleerd. Hierover ontvangen de instellingen adviezen zodat zij dan tijdig actie kunnen ondernemen voor verbeteringen. Met deze werkwijze streeft de inspectie naar een goede wisselwerking tussen Inspectie en instellingen, waardoor het behoud en beheer van de rijkscollectie gaandeweg aan de vigerende museumse eisen zal voldoen. De RBK-inspectie brengt een rapportage uit over haar bevindingen over het behoud en beheer van de Rijkscollecties aan de Staatssecretaris van Cultuur en Wetenschappen.

De voor bovenbedoelde instellingen opgezette methodiek, waarbij steekproefsgewijze controles worden uitgevoerd, wordt geëvalueerd en znodig in nauw overleg met de vaste statistisch adviseur verijnd.

Het terrein van de te inspecteren instellingen kan worden uitgebreid met rijkscollecties die zich bevinden buiten de verzelfstandigde rijksmuseuminstellingen. Deze collecties vallen organisatorisch onder verschillende ministeries. Deze uitbreiding van het werkterrein vereist een personele versterking van het inspectieteam. Tevens wordt de RBK soms nu al benaderd door musea die vallen onder lagere overheden of die eigen rechtspersoon zijn met de vraag of er op vrijwillige basis mogelijkheden tot inspectie zijn. Dit zal de komende tijd onderzocht worden.

De basisbeschrijvingen van de collecties die door de voormalige rijksmuseuminstellingen worden beheerd en de stand van zaken weergegeven op het moment van verzelfstandiging, worden in een vierjarige cyclus geactualiseerd aan de hand van de sindsdien verschenen jaarlijkse inspectierapporten.

Een uitleg van het systeem van inspectie zal zowel in het Nederlands als in het Engels verschijnen. Hiermee is het mogelijk om in te spelen op verzoeken om uitleg over de werkzaamheden van de inspectie in het buitenland.

2.4.2. Wet tot behoud van cultuurbezit

De 'oorspronkelijke' inspectie-taak is het toezicht op de naleving van het bij of krachtens de Wet tot behoud van cultuurbezit van 1 februari 1984 (Wbc, Stb. 49) bepaalde. De reikwijdte van de Wbc is aanzienlijk vergroot door de wetwijziging van 22 juni 1994 (Stb. 573). Sindsdien vallen ook de inventarissen van openbare en kerkelijke

collecties onder de bescherming van de wet (Wbc, hfdst. IIIa, art. 14a).

Teneinde het behoud en het beheer van de wettelijk beschermde voorwerpen beter te kunnen waarborgen wordt door het departement een wetswijziging van de Wbc voorbereid, waardoor niet alleen op aanwezigheid zal kunnen worden gecontroleerd, maar waarin ook overleg over actieve conservering en restauratie tussen eigenaar en inspecteur wordt geregeld op dezelfde wijze als dat in de Monumentenwet het geval is. Met het oog hierop zal tevens de regelmaat waarmee wordt geïnspecteerd (nu ongeveer 25 Wbc-bezoeken per jaar) - hierover is niets opgenomen in de wet - worden geïntensiveerd, door de inspectiebezoeken niet eens per vier jaar, maar eens per drie jaar af te leggen. Zo kan ook sneller worden gesignaleerd of er voorwerpen zonder kennisgeving aan de RBK-Inspectie of aan de Minister zijn of worden verplaatst, hetgeen, mede door een goede informatieverstrekking aan de eigenaren, een preventieve uitwerking zal hebben in geval van beoogde vervreemding.

Het (geautomatiseerde) Wbc-inspectie-informatiesysteem wordt uitgebreid met een aantal particuliere grote verzamelingen, zoals de collectie van de Stichting Musica Neerlandica (ca. 20.000 objecten, die nog afzonderlijk dienen te worden geïnventariseerd door de stichting zelf en het Haags Gemeentemuseum).

2.4.3. Recuperatie

De recuperatie (het opsporen en rechtens opeisen) van tijdens de Tweede Wereldoorlog op onrechtmatige wijze uit Nederland verdwenen cultuurgoederen behoort sinds 1988 (K.B. 233, 20.4.1988) tot de inspectietaken van de RBK. Voor de uitvoering (waarbij de Directeur Cultureel Erfgoed van het Ministerie van OCenW steeds wordt geïnformeerd) vindt overleg en afstemming plaats met de ministeries van Buitenlandse Zaken en Financiën.

De recuperatietaak zal naar verwachting gaandeweg worden afgebouwd tot een statische functie, aangezien de enige nog lopende grote zaak (de Koenigs-tekeningen) dan zal zijn afgehandeld. De inspectie zal alert blijven op eventuele nieuwe zaken.

De gedurende vele jaren opgebouwde kennis en ervaring over recuperatie wordt geïnventariseerd tot een efficiënt informatiesysteem van de nog openstaande zaken aan de hand van de aangifteformulieren, die berusten in het SNK-archief in het Ministerie van Financiën. Tevens zullen juridische onderbouwing en procedures op papier worden gezet.

Indien in de komende tijd de teruggave van de Koenigs Collectie wordt gerealiseerd zal de Inspectie in de beleidsperiode 1997-2000 een inhoudelijke bijdrage leveren aan de presentatie van dit recuperatie-'produkt' door de beoogde bruikleennemer van de gerecupereerde tekeningen, Museum Boymans-van Beuningen te Rotterdam.

2.4.4. EG-verordening Export Cultuurgoederen

De meest recente inspectie-taak is de uitvoering van de Europese verordening met betrekking tot de export van cultuurgoederen (EG-verordening 3911/92, d.d. 9 dec. 1992). De RBK-Inspectie is de centrale autoriteit voor de uitgifte van exportvergunningen voor transporten van kunstvoorwerpen naar bestemmingen buiten de Europese Unie (EU). Hierbij wordt nuttig samengewerkt met de Centrale Dienst voor In- en Uitvoer te Groningen.

In samenwerking met de Directie Douane en de Directie Wetgeving Douane van het

Ministerie van Financiën voert de Inspectie in een douanedistrict een pilot-project voor het toezicht op de import van cultuurgooderen. De doelen van dit project zijn om vast te stellen of controle afdoende is uit te voeren, en of het noodzakelijk is om extra regelgeving te ontwerpen, waarin ook de bevoegdheden van de betrokken instanties duidelijk zijn geformuleerd.

In de komende periode zal een verdere toename te zien geven van de aantallen exportvergunningen (200 vergunningen in 1995), omdat de vergunningplicht, na een aanlooperperiode van vier à vijf jaar, voldoende zal worden nageleefd bij zowel eigenaren of houders van cultuurgooderen als bij de controlerende instanties (de douane, de coördinerende politie).

Tevens zullen de contacten tussen de collega-autoriteiten van de EU-lidstaten verder zijn geïntensiveerd, waardoor sprake zal zijn van een dynamisch Europees en wellicht zelfs mondiaal netwerk, dat alert op overtredingen kan reageren. In 1999 zal de tweede driejaarlijkse rapportage aan de EU-commissie in Brussel plaatsvinden.

2.4.5 Beleidsondersteunende taken

De RBK inspectie geeft algehele dienstverlening bij incidentele verzoeken om informatie en ondersteuning. Incidenteel wordt uitvoering gegeven aan speciale opdrachten van de departementsleiding (SCW, DGCZ of DCE), waaronder het rapporteren over de voortgang van Deltaplanprojecten in museale instellingen.

Tevens verleent de Inspectie ondersteuning bij de wederzijdse bijstand aan lidstaten krachtens de Europese richtlijn 93/7/EEG (d.d. 15 maart 1993) betreffende de teruggave van cultuurgooderen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht.

De Inspectie levert, in het verlengde van haar deskundigheid bij het toezicht op de Wbc, de uitvoer van cultuurgooderen en de recuperatie, een substantiële bijdrage aan de totstandkoming van een internationale variant van de Wbc en de 4EU-richtlijn, het zogenaamde 'Unidroit'-verdrag met betrekking tot de illegale export en teruggave van cultuurgooderen.

In toenemende mate doen zich gevallen voor van illegale handel in cultuurgooderen, zowel nationaal als internationaal. Dit betekent voor de RBK inspectie dat steeds vaker een beroep wordt gedaan op de expertise en daadwerkelijke inzet.

2.5 BEDRIJFSVOERING

Onder de term bedrijfsvoering zijn alle functies opgenomen, die ten behoeve van de organisatorische ondersteuning van de primaire werkprocessen van de RBK noodzakelijk zijn. Ook de huisvestingslasten en de beveiliging zijn hier ondergebracht.

2.5.1 Directie en administratie

De RBK staat onder leiding van de directeur. Het Managementteam bestaat uit de directeur en de afdelingshoofden, en behandelt alle management- en beleidsinhoudelijke vraagstukken van de RBK. De beleidsvoorbereiding en de beleidsuitvoering maken integraal deel uit van het managementproces. Een expliciete plaats is ingeruimd voor de financiële processen volgens de begrotingscyclus.

Het MT bereidt het meerjarenbeleidsplan met de meerjarenraming voor en stelt jaarlijks het activiteitenplan vast. De directeur van de RBK en het Managementteam worden ondersteund door een beleidsmedewerker en een secretaresse.

De personele bezetting van de functies personeelszaken, financiële zaken, automatisering, huisvesting en facilitairbeheer zijn organisatorisch ondergebracht bij de afdeling bedrijfsvoering. De functies secretariaat en bibliotheek zijn samen met de lijnfuncties voorlichting en documentatie ondergebracht in de afdeling VDDBS.

In de planperiode ligt het accent van de bedrijfsvoering op de vernieuwing van de automatiserings- en informatiseringssystemen en de versterking van de financiële functie van de RBK.

De werkzaamheden van de RBK worden jaarlijks vastgelegd in een activiteitenplan. Hierbij wordt gebruik gemaakt van kengetallen en financiële voortgangsrapportages. Tevens is een aantal projecten aangewezen waarin een periodieke formatieve evaluatie ter verbetering van de werkprocessen is ingebouwd. De doelstellingen zijn een kwalitatieve verbetering van het financieel beheer en een op outputsturing gerichte werkorganisatie. Een grondige implementatie van het financiële management van begrotingsvoorbereiding en begrotingsuitvoering heeft enkele jaarcycli nodig.

De financiële administratie wordt aangepast aan de bedrijfsmatige ontwikkeling van de RBK, verbeteringen in de financiële informatievoorziening en kengetallen worden ontwikkeld en ingevoerd.

Opmerking:

De voorgenomen fusie met het CL en de OR legt een extra beslag op de ondersteunende functies. Zodra de besluitvorming over de fusie is afgerond en het vervolgtraject in het fusieproces is vastgesteld dienen diverse plannen te worden ontwikkeld en uitgevoerd:

- Plannen voor de mogelijke integratie van functies;
- Financiële plannen voor de budgettaire en administratief-organisatorische integratie
- Huisvestingsplannen;
- Personeelsplannen ten behoeve van de nieuwe organisatie;
- Automatiseringsplan;
- Plannen voor kantoorinrichting.

2.5.2 Gebouwen en terreinen

De huisvesting van de RBK-vestiging op het Plein heeft steeds een provisorisch karakter gehad vanaf het moment dat het pand werd betrokken. In deze planperiode zal een

definitieve oplossing voor de huisvesting moeten worden bereikt.

Het complex in Rijswijk is begin 1995 in gebruik genomen en voldoet aan de moderne eisen van bedrijfshuisvesting en opslag van de collectie. Het onderhoud van het gebouw is in handen van de Rijksgebouwendienst (RGD). Een Beheerscommissie, waarin alle gebruikers van de RBC zitting hebben onder voorzitterschap van de RBK (als grootste gebruiker), kanaliseert het overleg met de RGD en coördineert de verdeling van de gebruikerskosten. De RBK voert de financiële administratie daarvan.

De huisvesting in Den Haag aan het Plein is centraal gelegen en zeer goed bereikbaar ten opzichte van de belangrijkste cliëntgroepen. Het gebouw, dat wordt beheerd door de RGD, verkeert evenwel bouwkundig niet in goede staat. Het achterstallig onderhoud is zo groot dat een grondige restauratie noodzakelijk is. Zowel uit oogpunt van een moderne bedrijfsvoering als arbeidsomstandigheden (ARBO) zijn investeringen in de nabije toekomst dringend nodig.

Zowel de kosten van de huisvesting in Den Haag als de huisvesting in Rijswijk zijn in de begroting van de RGD opgenomen. De RBK heeft uitsluitend de exploitatiekosten in zijn begroting.

Opmerking:

De bewindslieden hebben nog geen besluit genomen over de fusie met het Centraal Laboratorium en de Opleidingen Restauratoren. Een fusietraject en de vestigingsplaats van het nieuwe instituut is daarom nog niet bekend. De beslissing over de vestigingsplaats zal op basis van een zakelijke argumentatie waaraan de doelstellingen van het nieuwe instituut ten grondslag liggen, moeten worden genomen.

Zolang over de huisvesting in de nieuwe situatie geen uitspraak is gedaan, kunnen geen huisvestingsplannen worden opgezet. De RBK is tot nader order gehuisvest op de genoemde twee lokaties.

2.5.3 Bewaking en beveiliging

De RBK-collectie is, als deze niet in bruikleen is verstrekt, opgeslagen in de depots in het complex van het Rijksbedrijvencentrum (RBC). Bij de bouw van de depots zijn veel preventieve voorzieningen getroffen ter verhoging van de beveiliging tegen brand, beschadiging en diefstal. De beveiliging en de bewaking van het RBC is uitgewerkt en vastgelegd in een beveiligingsplan. Jaarlijks wordt dit plan getoetst door de werkgroep Risicobeheer onder voorzitterschap van het hoofd Collectiebeheer.

Extra investeringen in beveiliging van met name de toonzalen op het Plein zijn gewenst, maar zijn hangende de besluitvorming over de fusie en de huisvesting van het nieuwe instituut vooruitgeschoven.

2.5.4 Automatisering

Het automatiseringsbeleid van de RBK is vastgelegd in een automatiseringsplan. In dit plan wordt aandacht besteed aan de standaardfaciliteiten van de automatisering, de richtlijnen voor de aanschaf en onderhoud van apparatuur en programmatuur en personele ondersteuning. Het automatiseringsplan wordt jaarlijks bijgesteld.

Het plan beschrijft de informatiesystemen en de kantoorautomatisering die bij de RBK in gebruik zijn, de gewenste verbeteringen en de voorstellen voor de aanpak daarvan. Belangrijke aandachtspunten voor de komende planningsperiode zijn de verbetering en

uitbreiding van het Collectie-informatiesysteem, de opzet van een geïntegreerd beeldregistratiesysteem, de uitbreiding en vernieuwing van de infrastructuur alsmede de modernisering van de kantoorautomatisering in het netwerksysteem en de vervanging van de centrale hardware met de daarbij benodigde software. Elk van de aandachtspunten wordt in een project van aanpak uitgewerkt. Voor de integratie van de automatisering met de collega-instituten in het fusietraject is nog geen automatiseringsplan gemaakt. De budgettaire consequenties daarvan zijn nog evenmin in de begroting opgenomen.

Tevens wordt met het oog op de plannen in het project Netwerk Collectie Nederland een project opgezet voor collectiebemiddeling met behulp van elektronische data-uitwisseling.

2.5.5 Bibliotheek

De bibliotheek van de RBK is een bedrijfsbibliotheek, hetgeen wil zeggen dat zij een ondersteuning biedt voor de uitoefening van alle primaire RBK-functies. Daarnaast heeft zij een bescheiden externe functie. De bibliotheek bevat ongeveer 30.000 publikaties en 150 tijdschriftabonnementen. De aanwinsten bedragen ongeveer 500 publikaties per jaar. De RBK beschikt over een geautomatiseerd publikatiebestand waarin sinds 1989 de nieuwe aanwinsten zijn verwerkt. Van het boekenbestand tot die datum is nu ongeveer eenderde via de computer opvraagbaar.

Het voornemen bestaat om in 1997-1998 het gehele boekenbestand via de computer te ontsluiten. Ook wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheid om via een geïntegreerd systeem de bestanden van de bibliotheek te koppelen aan de bedrijfsinformatie (zoals de postregistratie en het archief).

De bibliotheekfunctie zal in een projectactiviteit worden voorbereid om te kunnen deelnemen aan de elektronische snelweg (digitale tijdperk). De kosten daarvoor zijn nog niet in de begroting opgenomen.

De voorgenomen fusie met het Centraal Laboratorium en de Opleiding Restauratoren zal de bibliotheek een meer publieksgerichte functie geven. Omdat het in een ander verband al is geschied, wordt daar op dit moment niet verder op ingegaan.

De personeelsbezetting van de RBK-bibliotheek is nu te beperkt om deze externe functie te vervullen. De voorbereiding op de nieuwe taken maakt de retrospectieve invoer van de resterende 20.000 publikaties noodzakelijk. Voor deze inhaalslag is een eenmalige, extra personele inzet vereist.

3 APPARAATSKOSTEN

Het beleidsplan 1997-2000 is gebaseerd op de cijfers uit het convenant 1996. De begroting van de RBK bestaat uit de apparaatskosten voor personeel, huisvesting, informatie, automatisering, investerings- en vervangingsuitgaven alsmede de activiteitskosten. De activiteitskosten zijn de variabele kosten die direct een relatie hebben met producten en activiteiten.

bedragen x 1000

1. Organisatiekosten	1996	1997	1998	1999	2000
1. Personeelskosten	4.794	4.836	4.880	4.924	4.969
2. Overige personeelskosten	163	163	163	163	163
3. Infrastructuur RBK	1.045	1.025	1.025	1.025	1.025
4. Materiële kosten bedrijfsvoering	169	469	469	469	469
5. Automatisering	270	210	210	270	210
6. Investerings- & vervangingsuitgaven	168	168	100	100	100
Totaal organisatiekosten	6.841	6.803	6.847	6.951	6.936
2. Activiteitskosten	1996	1997	1998	1999	2000
1. Collectie incl. Delta-plan	2.409	1.723	1.829	1.829	1.829
2. Advies & onderzoek	210	210	210	210	210
3. Informatie	70	70	70	70	70
4. Inspectie	212	212	212	212	210
Totaal activiteitskosten	2.901	2.215	2.321	2.321	2.321
Totaal apparaatzorg budget	9.742	9.018	9.168	9.272	9.257
3. Baten	105	105	105	105	105

3.1 Organisatiekosten

Het apparaatzorgbudget van de RBK is opgebouwd uit twee componenten: namelijk de organisatiekosten en de activiteitskosten. In de organisatiekosten zijn opgenomen de deelbudgetten personeelskosten en overige personeelskosten van de gehele RBK, infrastructuur, automatisering en investeringen en vervangingsuitgaven.

De activiteitskosten bevatten de materiële uitgaven voor Collectie, Advies en onderzoek, Informatie en Inspectie. Binnen het apparaatzorgbudget kan worden geschoven. De deelbudgetten worden beschouwd als communicerende vaten. Het apparaatzorgbudget van de RBK is vastgesteld op 50 fte, exclusief het personeel dat gedetacheerd is vanuit Technisch Bureau Visser en de wachtgelden.

De besteding van het apparaatzorgbudget is als volgt:

De gemiddelde personele lasten (afgekort GPL) is gebaseerd op de GPL 1995 en opgehoogd met de loonbijstelling 1995 (1,82%) en de incidentele looncomponent (0,9%).

Daarin is nog niet verwerkt de eindejaarsuitkering 1995 en loonbijstelling per 1-10-1995 (0,5%). Het GPL budget is bestemd voor de salariskosten e.d. van het reguliere personeel, wachtgelden en gedetacheerd personeel alsmede voor overwerk en uitzendkrachten. Daarnaast maakt de RBK uit haar budgetten middelen vrij voor het inzetten van extra personeelskracht ten behoeve van interim functie vervulling.

3.1.1 Personeelskosten

Het personeelsbestand van de RBK bestaat uit ongeveer 50 fte's. Onder "Bedrijfsvoering" zijn alle ondersteunende functies opgenomen. De functie (directie, administratie, bibliotheek, secretariaat, alsmede financiën, personeel en organisatie) bestaat in totaal uit 18 fte's. De primaire activiteiten (Collectie, Advies en Onderzoek, Informatie en Inspectie) worden uitgevoerd door 30 fte's.

Naast de vaste bezetting is er bij de RBK nog een relatief groot aantal medewerkers op contractbasis (in veel gevallen voor meerdere jaren) in dienst. Circa 6 fte's worden opgevuld door registrators op detachingsbasis ten behoeve van de afdeling Collectie en ongeveer 4,5 fte's bestaan uit medewerkers die op basis van de Wet Sociale Werkvoorziening in diverse functies werkzaam zijn bij de RBK. Bovendien zijn er twee stagiaires en één gewetensbezwaarde, samen ongeveer 2,5 fte's, verbonden aan de RBK.

3.1.2 Overige personeelskosten

De overige personeelskosten bestaan uit de deelbudgetten opleidingen, kinderopvang, flexibel belonen, werving/selectie en de verplaatsingskosten.

De algemene uitgangspunten voor het beleid en de bestedingen betreffende opleidingen worden opgenomen in het jaarlijks op te stellen opleidingsplan. Het budget flexibel belonen is bestemd voor zowel individuele als groepsgewijze beloning.

3.1.3 Infrastructuur

Het budget infrastructuur bestaat uit de volgende deelbudgetten: huisvesting (waaronder energiekosten, schoonmaak, onderhoudskosten, beveiliging). De algemene uitgangspunten voor het beveiligingsbeleid zijn opgenomen in het beveiligingsplan.

3.1.4 Materiële kosten bedrijfsvoering

Hieronder zijn opgenomen de materiële kosten voor directie, administratie en secretariaat alsmede de kosten van aanschaffingen voor de bibliotheek, het archiefonderhoud en de kosten voor het RCC ten behoeve van het voeren van de salarisadministratie. Vijftig procent van het budget materiële kosten, is bestemd voor telefoon, telefax, kopieermachines en portkosten ten behoeve van alle afdelingen.

3.1.5 Automatisering

De specifieke uitwerking van de kantoorautomatisering wordt vastgesteld op basis van een automatiseringsplan. Het automatiseringsplan wordt jaarlijks vastgesteld. In dit budget zijn opgenomen de kosten voor aanschaf en onderhoud ten behoeve van de kantoorautomatisering (hard- en software en toebehoren).

Extra investeringen in de automatisering ten behoeve van de uitbreiding en vervanging van de centrale computerapparatuur zijn voorzien in 1997 en 1999. Daarvoor zijn extra middelen in de begroting opgenomen.

3.1.6 Investeringen en vervangingsuitgaven

Hieronder vallen alle uitgaven die betrekking hebben op de aanschaf en de vervanging van kantoorinventaris en installaties. De RBK, althans dat deel dat niet de verhuizing naar het RBC te Rijswijk heeft meegemaakt, heeft sterk verouderd kantoormeubilair. Vrijwel de gehele inventaris is ouder dan 10 jaar en voldoet niet geheel aan de ARBO eisen. Daardoor is het noodzakelijk het meubilair in één keer te vervangen. De kosten hiervan ca. 400.000 zijn niet in de begroting opgenomen. Extra voorzieningen hiervoor dienen aan de begroting te worden toegevoegd.

3.2 Activiteitskosten

Hier zijn ondergebracht de deelbudgetten van de lijnfuncties Collectie, Advies & Onderzoek, Informatie en Inspectie. De beleidsvoornemens zijn afzonderlijk beschreven in hoofdstuk 2 van het beleidsplan 1997-2000.

De Deltaplengelden zijn ondergebracht onder de activiteitskosten van Collectiebeheer. Hoewel het budget van het Deltaplan als materiële kostenpost in de begroting is verwerkt, betreft het voor circa 70% personele kosten voor medewerkers die op detachings- of uitzendbasis zijn aangetrokken.

3.2.1. Collectie

Het betreft materiële kosten voor de afdeling Collectiebeheer voor de deelactiviteiten Collectiebeheer, Onderzoek en Documentatie, Conservering en Restauratie. De activiteiten voor bruikleenverstrekking worden voor f 45.000,-- gedekt uit de bijdragen van de aanvragers. Deze baten zijn opgenomen onder 3.3.

3.2.2 Advies en onderzoek

De budgetten hebben betrekking op de materiële kosten voor de afdeling advies voor de onderdelen: Zorg Collectie Nederland, Collectiemobiliteit en kwaliteitsverhoging museale presentatie.

De activiteiten voor advisering worden voor f 45.000,-- gedekt uit bijdragen van opdrachtgevers. De baten zijn opgenomen onder 3.3.

3.2.3 Informatie

De budgetten hebben betrekking op de materiële kosten voor de lijnactiviteiten voorlichting en documentatie van de afdeling VDDBS. Hieruit wordt een aantal voorlichtingsmedia bekostigd zoals Museumberichten, Buitengaats en RBK-Intern.

3.2.4 Inspectie

De activiteitskosten van de afdeling Inspectie zijn bestemd voor de onderdelen inspectie rijkscollecties, taken in verband met de Wet tot behoud van cultuurbezit, recuperatie en EG-verordeningen Export Cultuurgoederen. Onder de beleidsondersteunende taken zijn een aantal kleinere activiteiten ondergebracht.

3.3. Baten

De baten die hier zijn opgenomen, zijn afkomstig uit de vergoedingen van dienstverlening. Dit betreft adviesactiviteiten en bruikleenverstrekking.